

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	3	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
(2053)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper : VIII Cartography IV (Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 20

Note :— (1) Attempt **five** questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) Attempt **one** question from each Unit.

1. Give short answers to any **four** of the following in about **25** words each :

(i) Half Degree Sheet.

(ii) What is Profile ?

(iii) Horizontal and Vertical Scale.

(iv) Define Remote Sensing.

(v) Vertical Scale of Profile.

(vi) List components of GIS.

1×4=4

UNIT-I

2. What do you mean by a Topographical map ? Give a brief history of development of Topographical maps in India. 1+3=4

3. How would you proceed to study a topographical sheet of Survey of India ? 4

UNIT-II

4. Distinguish between the following :

(a) Longitudinal and Transverse Profile.

(b) Superimposed and Projected Profile.

2+2=4

Which is the best method to represent the Cross-Section profile of a river and why ? 4

UNIT-III

5. Write a detailed note on modern development of Remote Sensing. 4

7. Write a brief note on application areas of Remote Sensing. 4

UNIT-IV

8. What is GIS ? Discuss the Hardware and Software components of GIS. 1+3=4

9. Write a detailed note on the importance of Computer Cartography in modern era. 4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्न कीजिए।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न कीजिए।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं चार का संक्षिप्त उत्तर लगभग 25 शब्दों में दीजिए :

(i) हाफ डिगी शीट।

(ii) रूपरेखा क्या है ?

(iii) क्षैतिज और लंबवत स्केल।

(iv) सुदूर संवेदन को परिभाषित कीजिए।

(v) रूपरेखा का क्षैतिज स्केल।

(vi) GIS के घटकों की सूची बनाएं।

1×4=4

यूनिट-I

2. स्थलाकृतिक मानचित्र से आप क्या समझते हैं ? भारत में स्थलाकृतिक मानचित्रों के विकास का संक्षिप्त इतिहास दीजिए। 1+3=4

3. भारतीय सर्वेक्षण के स्थलाकृतिक शीट का अध्ययन करने के लिए आप किस प्रकार आगे बढ़ेंगे ? 4

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਅੰਤਰ ਕੀਜ਼ਿਏ :

(a) ਅਨੁਦੈਰਧ ਅਤੇ ਅਨੁਪ੍ਰਸਥ ਰੂਪਰੇਖਾ।

(b) ਅਧਿਆਰੋਪਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਪਤ ਰੂਪਰੇਖਾ।

2+2=4

5. ਕਿਸੀ ਨਦੀ ਕੀ ਅਨੁਪ੍ਰਸਥ ਕਾਟ ਰੂਪਰੇਖਾ ਕੋ ਨਿਰੂਪਿਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਸਰਵੋਤ੍ਤਮ ਪਛਤੀ ਕੌਨਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਯੋਂ ?

4

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੁਦੂਰ ਸੰਵੇਦਨ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪਰ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ।

4

7. ਸੁਦੂਰ ਸੰਵੇਦਨ ਕੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗ ਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰਾਂ ਪਰ ਸੰਕ੍ਰਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ।

4

ਯੂਨਿਟ-IV

8. GIS ਕਯਾ ਹੈ ? GIS ਕੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਘਟਕਾਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

1+3=4

9. ਆਧੁਨਿਕ ਯੁਗ ਮੇਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਕੇ ਮਹਤਵ ਪਰ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ।

4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦਾ ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

(i) ਅੱਧੀ ਡਿਗਰੀ ਸ਼ੀਟ

(ii) ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਕੀ ਹੈ ?

(iii) ਹੋਰੀਜ਼ੰਟਲ ਅਤੇ ਵਰਟੀਕਲ ਸਕੇਲ।

(iv) ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(v) ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦਾ ਵਰਟੀਕਲ ਸਕੇਲ।

(vi) GIS ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।

1×4=4

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ ਦਸੋ। 1+3=4
3. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸ਼ੀਟ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋਗੇ ? 4

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਰੋ :
(a) ਲੰਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਵਰਸ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ
(b) ਸੁਪਰਇੰਪੋਜ਼ਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਡ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ। 2+2=4
5. ਨਦੀ ਦੇ ਕਰਾਸ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ? 4

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 4
7. ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 4

ਯੂਨਿਟ-IV

8. GIS ਕੀ ਹੈ ? GIS ਦੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 1+3=4
9. ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕਾਰਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 4